

Samarbete över partigränserna

INTERVJU MED KATRINEHOLMS KOMMUN

Katrineholms kommun \

Katrineholms kommun

S+M – en politisk bomb

I Katrineholm hade Socialdemokraterna haft egen majoritet i 90 år när medborgarna gick till val år 2010. Men efter valet var allt ställt på ända. S kunde inte fortsätta med egen majoritet. Dagarna gick och förhandlingarna mellan partierna avlöste varandra. I största hemlighet diskuterade också S och M ett möjligt samarbete. En handfull M- och S-representanter förde de hemliga samtalen i en avskilt belägen sommarstuga strax utanför stan. Lite som i ”Hemliga armén”, påminner sig kommunalrådet Göran Dahlström (S) knappt fyra år efteråt.

Nyheten om att Socialdemokraterna och Moderaterna skulle bilda majoritet presenterades på en presskonferens några dagar efter de hemliga mötena. De lokala kommentarerna som går att hitta på webben innehåller påfallande ofta uttryck på temat en ”politisk bomb”.

Men nu, knappt fyra år efteråt, har samarbetet visat sig vara stabilt. Alla beslut har gått igenom som planerat, inga ärenden har fastnat i nämnderna. Det välfungerande samarbetet beror på flera saker, enligt Göran Dahlström och hans kollega Lars Härnström (M), vice ordförande i kommunstyrelsen. En av de viktiga förklaringarna är att det finns en konkret gemensam plattform – en kommunplan för den fyraåriga mandatperio-

den. Planen och en gemensam budget var några en av de första sakerna som klubbades igenom efter valet.

Men tillbaka till utgångspunkten för samarbetet. Socialdemokraterna hade kunnat bilda majoritet med V och MP, eller bara MP. Ändå föll alltså valet på Moderaterna.

- Vi låg närmare varandra i sakfrågorna, i en kommun handlar mycket om realpolitik. Vi såg att vi kunde arbeta för Katrineholms bästa tillsammans, säger Göran Dahlström.

Inget "utpressningssamarbete"

Göran Dahlström beskriver att en viktig grund för hans del var att han ville ha ett samarbete som inte skulle bli något "utpressningssamarbete". Alltså inte ett samarbete som präglas av krav på att "vi ger x, om vi i gengäld får y".

- Det är ointressant eftersom det blir omöjligt att skapa långsiktiga och stabila lösningar då, säger han.

Redan från början var det alltså klart att S och M istället skulle styra utifrån en gemensam grundläggande plattform. I praktiken blev det, förutom kommunplanen, också en vision för Katrineholm som sträcker sig fram till 2025.

- Det handlar om ett samarbete mellan två jämbördiga parter, säger Göran Dahlström när han beskriver hur han ser på situationen.

Lars Härnström och hans kolleger i Moderaterna befann sig i ett annat utgångsläge från början - de fick en chans att vara med och påverka på ett sätt som de inte kunnat tidigare. Men ett viktigt skäl att delta var även för dem att grunden var ett jämbördigt samarbete, med stor öppenhet från båda parter.

- Det är generöst. Det känns mer som ett 50-50 samarbete än som ett samarbete byggt på den stora skillnad som det egentligen är i mandatfördelning, säger Lars Härnström, när han ombeds att beskriva hur han upplevt samarbetet.

Grunden är att se till sakfrågorna

S har 23 mandat och M 8 mandat i fullmäktige. Men Göran Dahlström ville alltså inte ha vad han beskriver som utpressningssamarbete. Hur löser man då samarbetet i praktiken, hur hanterar man frågor där det finns stora ideologiska skillnader?

Grunden är att se till sakfrågorna, enligt Göran Dahlström. Han är inte anhängare av blockpolitik på kommunnivå, tvärtom ser han att sakfrågorna blir allt viktigare och pekar dessutom på en annan omvärldsförändring.

- Vi har fått in SD, och det kan komma in fler andra småpartier också. Det gör att blir det svårt att få till en stabil majoritet om man har traditionellt blocktänkande.

För hans egen del var steget till att hitta nya samarbetspartners inte heller särskilt stort.

- Jag är född och uppvuxen i Katrineholm och ser mig i första hand som katrineholmare. En stabil majoritet behövs för att kunna göra det bästa för kommunen. Först i andra hand ser jag mig som politiker och socialdemokrat.

Den stabila majoriteten är nödvändig för att man ska kunna göra två saker samtidigt, enligt Göran Dahlström.

- För mig handlar politik om samhällsbyggande. Vi ska inte vara dagsländor som tänker i kortsiktiga lösningar. Längre fram ska man kunna tänka att de där gubbarna som satt där i alla fall planerade för framtiden. Vi får inte glömma bort infrastruktur och satsningar för framtiden även om vi måste klara dagens behov av lärare. Om några år står vi dessutom inför stora utmaningar inom åldringsvården.

Samarbetet bygger på kommunplanen

Det konkreta vardagliga samarbetet bygger alltså på kommunplanen, som i sin tur bygger på ett antal frågor där partierna har enats. Lars Härnström konstaterar att utgångspunkten var de frågor där det går att enas.

"För mig handlar politik om samhällsbyggande. Vi ska inte vara dagsländor som tänker i kortsiktiga lösningar."

Göran Dahlström (S)

” Man ska inte underskatta hur viktigt det är att ha roligt.”

Lars Härnström (M)

- Vi utgick från våra respektive program. Ett antal frågor var vi överens om, några förhandlade vi om och några få frågor lade vi helt enkelt åt sidan eftersom de inte skulle rymmas inom samarbetet, säger Lars Härnström.

Ett exempel var Moderaternas syn på försäljning av det kommunala bostadsbolagets fastigheter. Det hamnade utanför kommunplanen.

- Vi tog inte med det eftersom vi visste att S inte skulle gå med på det. I vårt partiprogram lokalt stod det visserligen att vi kunde tänka oss att sälja allmännyttan och inte ha något kommunalt fastighetsbolag. Men det var ingen akut fråga för Katrineholm så vi la det åt sidan, säger Lars Härnström.

Det blev dessutom en pragmatisk lösning på frågan. En viss försäljning skedde, för att finansiera nyproduktion.

- Och sen gav vi moderaterna ordförandeposten i fastighetsbolaget, så nu vill de absolut inte sälja, inflikar Göran Dahlström skämtsamt när frågan dyker upp.

En skämtsamt ton är en del av vardagen för de två styrande partierna i Katrineholm. Lars Härnström och Göran Dahlström känner varandra väl.

- Man ska inte underskatta hur viktigt det är att ha roligt, säger Lars Härnström.

Båda har en bakgrund i idrottsrörelsen. Göran Dahlström har varit engagerad i både fotboll och bandy. Lars Härnström har även han varit engagerad i fotboll, bandy och dessutom volleyboll. En bakgrund inom lagsporter har varit en fördel, tror Göran Dahlström.

- Det handlar om att bygga ett lag, där alla är viktiga och alla måste känna till grundreglerna och speltaktiken. Det måste kännas bra i samarbetet, säger han.

I lagbygget ingår också att de olika partigrupperna träffas även utanför jobbet. Ungefär tre gånger om året - vår, höst och jul - träffas ordförande och vice ordförande från nämnderna på något arrangemang vid sidan av de vanliga sammanträdena. I nämnderna delar Socialdemokraterna och Moderaterna på posterna som ordförande och vice ordförande i samtliga nämnder.

Gemensamt möte inför fullmäktige

Även i den kommunala vardagen bygger beslutsfattandet på lagarbete. Partigrupperna träffas först var för sig inför fullmäktigemötena, och därefter alltid i ett gemensamt möte.

- När vi kommer till fullmäktige så har vi pratat färdigt, så att vi inte riskerar att hamna i en svår situation där vi skulle blotta en spricka. Det har heller aldrig funnit en sådan spricka, säger Lars Härnström.

Samma grundläggande form för arbetet finns i nämnderna. Det gör att diskussioner och beslut är klara innan det är dags för votering. Arbetet har flutit på i hela organisationen.

- Vi har sagt till nämndordförandena att de ska komma till mig och Göran om det är svårt att komma överens i någon fråga. Då kan vi hjälpa till. Men det har inte hänt en enda gång under mandatperioden, säger Lars Härnström.

En gång i månaden är det också inplanerade träffar med ordförande och vice ordförande i nämnderna. Varje vecka har Göran Dahlström och Lars Härnström ärendebereidning tillsammans inför kommunstyrelsens möte.

Vad har då inte blivit som ni tänkte er?

- Jag tycker att det har blivit bättre än jag trodde, säger Göran Dahlström.

- Vi ser också att utvecklingen har börjat vända. Vi ökar befolkningen och har en välskött ekonomi, med överskott för nionde året. Vi bygger bostäder och näringslivet uttrycker hoppfullhet.

Samtidigt är både Lars Härnström och Göran Dahlström överens om att det finns många svåra frågor kvar i kommunen.

- På den andra handen har vi hög arbetslöshet och många människor som går på försörjningsstöd. Det som vi har kunnat göra nu, som jag inte tror att vi kunde göra med de andra partierna är att vi samtidigt jobbar både med välfärdsfrågor och med investeringar för framtiden, säger Gö-

ran Dahlström.

Kommunen hade en särskilt tung period i början av 2000-talet när över 1000 jobb försvann i samband med att Scania och flera andra företag flyttade sin tillverkning från orten. Nu har vändningen börjat bli tydlig.

- Under mandatperioden har vi blivit skuldfria också. I vissa lägen behöver en kommun naturligtvis låna pengar men det är en styrka inför framtiden att vi är skuldfria, säger Lars Härnström.

Mandatfördelning Katrineholm kommunfullmäktige 2010-2014

- Socialdemokraterna 23 mandat
- Moderaterna 8 mandat
- Folkpartiet 6 mandat
- Centerpartiet 4 mandat
- Vänsterpartiet 2 mandat
- Miljöpartiet 4 mandat
- Kristdemokraterna 2 mandat
- Sverigedemokraterna 2 mandat

Styre (majoritet): S+M

Ordförande i kommunstyrelsen, Göran Dahlström (S)

Vice ordförande, Lars Härnström (M)

Kommunalråd: Göran Dahlström (S) (kommunalråd sedan 2006)
och Lars Härnström(M)

Oppositionsråd: Ewa Callhammar (FP)

Historik

Fram till valet 2010 hade Socialdemokraterna haft 90 år av obruten egen majoritet. Katrineholm präglades under 2000-talets första år av krisstämning. Över 1000 jobb försvann när Scania med flera företag flyttade sin tillverkning från orten.

Upplysningar om innehållet:
Lena Lindgren, lena.lindgren@skl.se